

הנחיות הלכתיות לראש השנה תשפ"א בעידן הקורונה

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

מוגש לרגל ראש השנה תשפ"א

מהי הדרך הנכונה לתקיעה בשופר
עבור אדם הנמצא בבידוד?
אם נמצא במקום שיכול לפתוח חלון
או לצאת למרפסת, ויוכל לשמוע
באופן ישיר את קול השופר מהחצר
או חדר אחר, רצוי לעשות כך. אם
תוקעים עבורו בחדר המדרגות - דינו
כחניון שמחוץ לקרקע שאם ברור לו
ששמע קול שופר יצא יד"ח³.

כיצד יעמוד ה"מקרא" על יד בעל
התוקע?

ניתן לסדר שהמקריא יעמוד בריחוק
של שני מטר (או יעמדו כל אחד
מקצה שני של הבימה) ויחזיק מחזור
או סידור גדול (של ש"ץ, או שיכינו
מבעוד מועד דפים של סדר התקיעות
בהגדלה) כך שהתוקע יראה היטב.
כמו"כ, במקום שהדבר אפשרי, ניתן
לסדר שהמקריא והתוקע יהיו מאלו
שאינם צריכים ריחוק, כגון בני בית
אחד וכדומה.

מה הדין בבתי כנסת שמחלקים
את החלל ע"י מחיצות, והתוקע
נמצא מעבר למחיצה עבור חלק
מהשומעים?

בדרך כלל החלוקה היא ע"י מחיצות
שאינן מפריעות לשמוע היטב את
קול השופר. ועל כן אם ידוע להם
בוודאות ששומעים קול השופר ולא
קול ההד יוצאים ידי חובה, ואמנם יש
לוודא שאכן המחיצות לא יהיו כאלו
שמחזירות קול או מבודדות. בבתי
כנסת שבהם החלוקה במחיצות היא
למניינים שונים, יש להקפיד שלא
יתקעו באותם הזמנים, שכן אז עשויה
להתעורר בעיה הלכתית של 'שומע
קול מכאן וקול מכאן' ולא ישמע את
התקיעות כסדרן⁴.

4. ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סתקפ"ז ס"ה.

השנה יתקיימו מניינים הכוללים
תקיעת שופר במקומות שבהם יש
יותר הד או הפרעות אקוסטיות כגון
חניונים, חדרי מדרגות וכיו"ב. האם
השומעים את התקיעות מחוץ לחניון
יוצאים ידי חובה?

בחניון בניין שתחת הקרקע יכולות
להתעורר שאלות השייכות לדין
"התוקע לתוך הבור", ושמיעת "קול
הברה", ולכן במקרה שהבעל תוקע
נמצא בתוך החניון, יש להקפיד שאף
השומעים יהיו בתוך החניון, אך אם
הבעל תוקע מחוץ לחניון והשומעים
בתוך החניון או להיפך - לא יצאו.
כאשר החניון מחוץ לקרקע - אם
הבעל תוקע מחוץ לחניון והשומעים
בתוך החניון או להיפך - השומעים
יוצאים ידי חובתם רק כשברור להם
ששמעו קול שופר ולא הד³.

3. שבטל' גם הרמב"ם יורה שהוא עדיף טפי משליח
(וראה שו"ת שבט הקהתי ובהרחבה בספר כל נדרי
פי"ט ס"ג).

3. שו"ע אדה"ז אור"ח סתקפ"ז ס"ה. וראה ביה"ל
סתקפ"ז.

מהם קטעים אותם מדלגים כאשר
אומרים סליחות ביחיד
המתפלל סליחות ביחיד, אינו צריך
להתעטף בטלית.
אין לומר י"ג מידות (למנהגנו, אף לא
בטעמי המקרא) וכן אינו אומר את
המילים 'זכור לנו היום ברית שלוש
עשרה'¹.

כיצד יש לנהוג לעניין התרת נדרים
כאשר נמצאים בבידוד?
אם יש אפשרות - ניתן לבצע זאת
כאשר המתירים בחדר סמוך ושומעים
את דבריו
ובאם לא - ניתן לבצע התרת נדרים
באמצעות הטלפון, המחשב וכיו"ב,
כאשר הוא והמתירים שומעים זה
את זה, ובתנאי שהמתירים הם 3
שיושבים יחדיו².

1. ט"ז סתקס"ה סק"ה. מט"א סתקפ"א סכ"א. וראה
הלכה למעשה מועדים תשרי פ"ב סי"ח.

2. ראה שו"ע יו"ד סרכ"ח סט"ו (שחייב לבוא לפני
בי"ד). ובישערי דעה' (על השו"ע יו"ד שם הביא את
דעת הר"ש, ריב"ש ועוד שאי"צ שיבוא לפני הבי"ד).
קריית ספר על רמב"ם הלי' שבועות פ"ו ה"ד (שלכו"ע
מה"ת אי"צ שיבוא לפניהם). דעת כו"כ אחרונים

האם היחיד רשאי לתקוע עוד תקיעות מלבד הלמ"ד קולות?

בעת תפילת מוסף אין היחיד צריך לתקוע, ואף אסור לו לתקוע, שכיון שלא נתקן לתקוע ביחיד הוי הפסק בתפילה, אבל אחרי כן אם רוצה להשלים עוד למאה קולות רשאי⁵.

5. דהנה בסתקצ"ו ס"ב נפסק שאין לתקוע בחינם ויש לדון האם יחיד מעבר ל300 הוי חינם, או שהאמור שם בס"א שתוקעין 100 קולות שייך גם ביחיד? והנה בספר האגור (הל' ר"ה סתקצ"ט, ומביאו הבגדי ישע סתקצ"ו) מביא מרב האי גאון 'לא מטעם מנהג עושי' כן אלא משמע מתוך הגמ' שהיחידים היו רגילין לתקוע אחר התפלה. ואם אין עושי' כן אין עיכוב בדבר שכבר יצאו ידי חובה. היינו שעיקר המנהג להוסיף בתקיעות למאה קולות הינו מעיקרו לא מנהג של הציבור אלא מנהג של יחידים. והנה יש לפלפל האם לדעת אדה"ז יש איסור מד"ס לתקוע שלא לצורך בר"ה, דידוע דעת הט"ז שאין בזה איסור דלא כרמ"א, והברכ"י כתב שנהגו עלמא כהט"ז. ואף שאדה"ז הביא לאיסור עכ"ז לא כתב שזה שבות ממש אלא 'זלזול יו"ט' (סתקצ"ו ס"ב) ו'עובדין דחול' (סתקצ"ט ס"ב) - וא"כ כל שהינו לצורך שרי.

האם יש עניין ליחיד לתקוע למ"ד קולות אחרי מוסף?

יש עניין אף ליחיד לתקוע למ"ד לפני מוסף ולמ"ד לאחר מוסף. כמו כן יש עניין שבסה"כ ישלים למאה קולות. אך אין כל חובה לעשות כן⁶.

6. ראה ר"ה לד', ב שתקנו שהציבור יתקעו בתפילת מוסף לאחר 'מלכויות' ו'זכרונות' ו'שופרות', אך היחיד איננו רשאי לתקוע באמצע תפילת מוסף, ולכן איננו יכול לתקוע לאחר אמירת 'מלכויות' ו'זכרונות' ו'שופרות'. ונח' הראשונים מתי יתקע היחיד, הרמ"א מביא את דברי הכלבו ס"ד (כח, ג) שיחיד תוקע לפני מוסף 'כדי לערבב השטן שלא יקטרע עליו בתפלתו', וכ"פ אדה"ז למעשה (בסתקצ"ב ס"ז). לעומת זאת שיטת רש"י שהיחיד יתקע אחרי מוסף ובוזה הוא מקיים את תקנת חכמים לתקוע לעל סדר 'מלכויות' וכו' ובכה"ח (סתקצ"ב) הביא שיש עוד הרבה ראשונים ההולכים בשיטת רש"י. ובשפ"א (ר"ה שם) מביא ששיטת רש"י והראשונים ההולכים בשיטתו היא שיש לתקוע אף ביחיד למ"ד לפני מוסף ולמ"ד לאחר מוסף. ולכן יש עניין לחוש לרש"י וסייעתו, אך חשוב להדגיש שזה רק הידור וכו' שהרי בשו"ע לא נפסק כן.

כיצד יש לנהוג לעניין פתיחת הארון במהלך התפילות?

כל מי שבא לפתוח, יחטא את ידיו לפני הפתיחה.

הנמצא בבידוד, כיצד יקיים את מנהג התשליך?

אם יכול לצאת למקום עם כרוז מים, עדיף. אך במידה ולא יוכל לצאת, ובפרט המאובחן כ'חיובי', יכול לעשות אף על יד גיגית מים. ואם במהלך עשרת ימי תשובה יוצא מהבידוד, רצוי שגיגע אז למקור מים⁷.

7. ראה שיחת ר"ה תרצ"א, סה"ש תרצ"א ע' 144 ובהערות שם מיומן אדמו"ר הרי"צ, שכיון שלא היה יכול להגיע ל'נהר' בר"ה עצמו נסע מיד במוצאי החג לים כיון שחפץ היה לראות מים חיים, ותשליך עשה ג"פ: א) ימים אחדים קודם ר"ה; ב) במוצאי ר"ה; ג) ביום ו' תשרי (יום י"ג מידות בד"כ הוא ביום ח' תשרי אך באותה השנה חל ח' תשרי בשבת ובקביעות זו מקדימים ליום ו' תשרי).

סדר תפילות ביחיד - לימי ראש השנה תשפ"א

מנחה בערב ראש השנה – כסדר מנחת ערב שבת, "הודו", "פתח אליהו" קרבנות וכו'.

תפלות ר"ה	א' דראש השנה	ב' דראש השנה
מעריב	מתחילים קבלת שבת מ'מזמור לדוד', ב'לכה דודי' אומרים 'ברינה ובצהלה' (ולא 'בשמחה'), מוסיפים בסוף 'כגוונא' את הקטע 'ולומר'. ברכות ק"ש, וקריאת שמע. תפלת עמידה של ראש השנה עם הוספות של שבת. ויכולו, מגן אבות (המלך הקדוש), מזמור לדוד, לדוד מזמור לה', עלינו.	מתחילים שיר המעלות. ברכות ק"ש, וק"ש. תפלת עמידה של ראש השנה ומוסיפים ותודיענו. שכח לומר ותודיענו: יכול להשלים עד תחמת ברכת מקדש ישראל ויום הזכרון, אך באם סיים תפלת העמידה אינו חוזר כיוון שמבדיל בקידוש. לדוד מזמור לה', עלינו.
שחרית	שחרית כבכל שבת ויו"ט. לאחר ישתבח - לפני ברכת יוצר אור - שיר המעלות ממעמקים. הכל יודוך, ברכות ק"ש וקריאת שמע. תפלת עמידה של ראש השנה עם הוספות קטעי שבת. שיר של יום, הושיענו, לדוד ה'. אין אומרים ויהי בנסוע וכו'. קוראים את קריאת התורה מתוך חומש/מחזור כולל הפטרה ללא ברכות. יקום פורקן הראשון. אשרי.	שחרית כבכל שבת ויו"ט. לאחר ישתבח - לפני ברכת יוצר אור - שיר המעלות ממעמקים. המאיר לארץ. ברכות ק"ש וקריאת שמע. תפלת עמידה של ראש השנה. אבינו מלכנו. שיר של יום, הושיענו, לדוד ה'. אין אומרים ויהי בנסוע וכו'. קוראים את קריאת התורה מתוך חומש/מחזור כולל הפטרה ללא ברכות. אשרי.

המשך סדר תפילות ביחיד לימי ראש השנה תשפ"א

תפלות ר"ה	א' דראש השנה	ב' דראש השנה
מוסף	<p>מוסף של ראש השנה עם קטעי שבת. קווה, אין כאלוקינו, עלינו. פרק כ, פרק של הרבי, תהילים יומי, ג' פרקי התהלים פח-צ. ולקחת סלת. שש זכירות.</p>	<p>סדר התקיעות: למנצח לבני קורה מזמור ז' פעמים, פסוקי מן המיצר וכו', ברכות שופר ושהחיינו תקיעות 30 קולות. פסוקי אשרי העם. אשרי יושבי. מוסף של ראש השנה. היחיד אינו תוקע בשופר ואף אינו שומע תקיעת שופר מאחר בתוך סדר תפילת מוסף! [יש הידור שיתקע 30 מיד כשיסיים את תפילת מוסף, וכן שבסה"כ ישלים 100 קולות (רשאי לפצל בהתאם לנוחות)]. קווה, אין כאלוקינו, עלינו. פרק כ, פרק של הרבי, תהילים יומי, ג' פרקי התהלים צא-צג. שש זכירות</p>
מנחה	<p>קורבנות. אשרי ובא לציון, ואני תפילתי. תפלת עמידה של ראש השנה עם הוספת קטעי שבת. לדוד ה', עלינו.</p>	<p>קורבנות. אשרי ובא לציון, תפלת עמידה של ראש השנה. אבינו מלכנו. לדוד ה', עלינו. תשליך (על יד ברז מים, ואם אינו יכול לצאת מחדרו על יד גיגית מים).</p>

סדר צאת החג: ערבית ליום חול. בשמו"ע: 'זכרנו לחיים', 'מי כמוך', 'המלך הקדוש', 'אתה חוננתנו', 'המלך המשפט', 'וכתוב לחיים', 'ובספר חיים', 'עושה השלום'. עלינו לשבח. הבדלה על היין וללא בשמים ונר. בקריאת שמע שעל המיטה במוצאי ר"ה אומרים וידוי (ולא כמוצאי שבת שא"א וידוי עד הצות)

- את הקטעים הנאמרים בחזרת הש"ץ אין חיוב לאמרם ביחיד, אך המעוניין יכול לומר (את הקטעים שמצוין במחזור שהקהל אומרם), לאחר שמסיים תפלת העמידה.
- מי שיכול וזמנו פנוי ראוי שיתקע ויתפלל מוסף לאחר עליו לעשות כן.

כתיבה: הרב פנחס קדיש. עריכה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב שלמה הלפרן, הרב משה קורנוויץ.

חובה בכל בית!
מתאים לכל המשפחה
 ניתן להשיג בחנויות המובחרות:
 ובאתרים: סמט לרב, חב"ד שופ, היכל מנחם
הפצה ראשית: חיש הפצת המעיינות

מהדורה חדשה!

היחיד
הלכה למעשה